

t:

Kelb tal fenek
na Maltě,
v prostředí,
odkud vzešel

Expedice kelb tal fenek

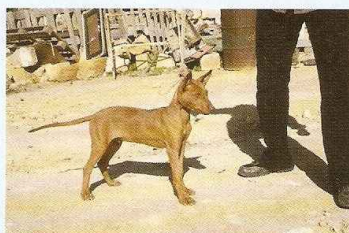
Kelb tal fenek je původní maltský název pro plemeno, které je ve světě známé více pod uměle vytvořeným jménem faraonský pes. Maltané jsou na své národní plemeno velmi hrdí, a proto nesou tento mezinárodně platný název svého plemene s velkou nelibostí stejně jako skutečnost, že mimo svou domovinu je tento typický pracovní pes venkovských farmářů prezentován spíše jako luxusní společenské plemeno.

Klub faraonských psů v ČR vynakládá velké úsilí a propaguje pracovní využívání psů, byť se odehrává z objektivních důvodů „pouze“ na dostihové nebo coursingové dráze. Snaží se tím uchovat základní charakteristiky plemene v původní podobě, tedy nejen exteriér, ale i povahové a pracovní vlastnosti. Coby chovatelé a nadšení příznivci faraonských chrtů jsme vždy toužili poznat toto plemeno a práci s ním v přirozeném prostředí, což u nás není možné, neboť lov štváním je ve středoevropských zemích zakázán. Proto jsme s nadšením uvítali pozvání pana Harryho Velly z Malty, který nám umožnil splnit si tento velký sen. Dopředu jsme počítali s tím, že jako turisté bychom se s faraony na Maltě setkali stěží, jejich výskyt je zde vázán výhradně na

zemědělské oblasti, kde chránění před zraky cizinců žijí za zdmi venkovských usedlostí.

Na Maltě jsme strávili týden na přelomu listopadu a prosince. Pan Harry Vella nám velkoryse poskytl celé patro ve starobylém domě své rodiny ve městě Msida, které podobně jako další historická města v okolí dokonale splynula s hlavním městem Vallettou do jednoho celku. Samotný ostrov Malta je poměrně hustě osídlený, protkaný sítí komunikací s obrovským provozem, takže v první chvíli jsme naše představy o možnostech spatřit nerušené lovy se smečkou faraonů poněkud přehodnotili. Velké naděje jsme proto vkládali do výletu na stále ještě převážně zemědělský ostrov Gozo. Abychom se vůbec k faraonům dostali, museli jsme využít kontaktů a znalostí

pana Raymonda Buttigiega, rodáka z ostrova Gozo, v jehož rodině se kelb tal fenek, jak se faraonům na Maltě říká, choval po mnoho generací.

První dny jsme však absolvovali maraton po památkách a díky malé rozloze ostrova jakož i ochotě a řidičskému umu našich hostitelů jsme projeli Maltu doslova křížem krážem. Při každém přejezdu jsme se očima vpíjeli do krajiny tvořené políčky ohraničenými typickými kamennými zídkami, avšak marně, neviděli jsme jediného faraona, ba dokonce ani žádný dobytek - ovce či kozy, které, jak jsme se později dozvěděli, byly chovány výhradně pod střechou ve stájích a krmeny granulemi, aby nespásly ty zbytky přírody, které na maličké Maltě ještě zůstaly zachovány.

Následovaly dva víkendové dny, které jsme strávili jako diváci na mezinárodní výstavě psů pod patronací FCI, jež se navíc odehrávala v kontextu oslav 60. výročí založení Maltského kennel klubu. Přestože byli na

výstavě přihlášení kromě místních i vystavovatelé z dalších 7 zemí, nepřesáhl počet přihlášených psů tři stovky. Nedělali jsme si žádné naděje, že bychom na této výstavě mohli spatřit výkvět maltského chovu kelb tal fenka, neboť nám byl dobře znám fakt, že na Maltě je chován farmáři převážně bez jakékoliv registrace. Proto nás příjemně překvapil i jediný zástupce tohoto plemene, který se výstavě zúčastnil - fenka ve třídě mladých, zařazená do registru pod pořadovým číslem 6. Celý průběh výstavě natáčela maltská televize a ke svému úžasu jsme byli pořadatelé vyzváni k poskytnutí interview. Ještě před spuštěním kamer jsme byli stručně seznámeni s obsahem otázek a zdvořile, avšak důrazně nám bylo připomenuto, že v žádném případě nemáme používat výraz faraonský pes.

Slova se ujal jednatel klubu Vladimír Karbusický, který jako jediný z nás tří účastníků expedice vládl plynulou angličtinou. První otázky se týkaly počtu psů a počtu chovatelů v naší zemi, zazněl také dotaz, kolik z nich vlastní průkaz původu. Po odpovědi, že prakticky všichni, se tazatel ocitl v několikavteřinovém němém úžasu. Další otázky směřovaly k aktivitám, které se psy u nás podnikáme, z jakých zemí jsme k nám kelb tal fenky importovali a zda bychom měli zájem i o importy z Malty. Zde jsme rádi podpořili několikaletou snahu Maltského kennel klubu motivovat farmáře k registraci svých odchovů. Čili - ano, velmi rádi bychom importovali kelb tal fenka původního typu z Malty, ale je to pro nás ztíženo tím, že místní psi nemají průkazy původu, a proto mnozí chovatelé dovážejí štěňata spíše ze skandinávských zemí, Holandska apod. Ještě pár závěrečných zdvořilostních frází a rozhovor byl u konce.

Vladimír byl pochválen za kultivovaný projev, my dvě za kvalifikované přitakávání. Ještě se vrátím k organizaci této mezinárodní výstavě. Byla dvoudenní, přičemž druhý den končila až kolem 9. hodiny večerní a oba dva dny posoudil postupně všechna plemena v jednom výstavní kruhu jediný zahraniční rozhodčí. Na Maltě jsme byli právě pět dní, projeli ji tam i zpět, ale faraona viděli zatím jen toho jednoho - zde na výstavě.

Hned v pondělí však měl přijít den D, na který jsme se všichni velmi těšili - celodenní výlet na ostrov Gozo. Dvacetiminutová plavba trajektem uběhla jako nic, rychle jsme naskočili do auta a vedeni Raymondem jsme vyrazili vstříc tomu pravému dobrodružství. První zastávka byla u chovaře Joe Muscata, který vlastnil čtyři dospělé kelb tal fenky a jedno velmi nadějně tříměsíční štěně. Dospělí psi byli uvázaní v ohradě s ovci a kozami a na první pohled byli, eufemisticky řečeno, ošlehání větry a dešti. Bezděčně jsme si vzpomněli na naše opečovávané ušatece, vytlačující nás každý večer u televize ze sedaček, pokud tedy nedisponují vlastním nábytkem. Ale co

naplat, tito psi slouží svému majiteli k lovu, musí poskytovat skutečný užitek, práci, aby je farmáři měli důvod držet. Byli o poznání drobnější, lehčího typu, než jsme zvyklí vídat na evropských výstavách, aby zvládli práci v náročném terénu, byli obratní a vytrvalí i za vysokých teplot a zvládli pohyb na skalách i v křovinách. Tito psi měli tělo poseto jizvami a oděrkami, které si způsobovali při překonávání přírodních překážek v zápalu lovu. Všichni však byli přátelští a po krátkém obeznámení se s námi cizáky nadšeně vítali. Jejich majitel nám skutečně umožnil sledovat celou smečku při lovu, což byl nezapomenutelný zážitek. A splnil

**„Zdvořile,
avšak důrazně
nám bylo
připomenuto,
že nemáme
používat výraz
faraonský pes.“**

dokonale naše představy. Po vypuštění začali psi okamžitě monitorovat terén v poměrně širokém okruhu, smečka se plynule rozprostřela po krajině. Psi však o sobě stále měli navzájem přehled a při náznaku nalezení kořisti se sbíhali připraveni ke společnému lovu. Tyto okamžiky patřily k nejhezčím zážitkům na Maltě - navíc byly umocněny nádhernou přírodou, ve které jsme se pohybovali, psi

slídili po králících na útesech u mořského pobřeží, před objektivy našich fotoaparátů se odchrávaly scény jako z přírodopisných dokumentů. Rozloučili jsme se až po několika hodinách a vyrazili se pokochat proslulým přírodním útvarem s názvem Azurové okno, osmdesát metrů vysokým kamenným obloukem vytvořeným větrnou erozí ve skalnatém útesu na mořském pobřeží.

Na zpáteční cestě jsme navštívili dalšího chovatele, který nám ukázal dva kelb tal fenky ze své početné smečky, ale pouze již před vraty svého domu. Den se chýlil ke konci a my měli nejvyšší čas k návratu, abychom nepropásli trajekt z Goza zpět na Maltu. Byli jsme unavení, ale spokojeni. A to jsme ještě následující den navštívili jako bonus dalšího chovatele přímo na ostrově Malta, který nám ukázal svých pět faraonů. Byli v poněkud lepší výživové kondici, což mohlo být ale také tím, že neměli tolik příležitostí k lovu a tím ani nevydávali tolik energie jako jejich soukmenovci na Gozo. Byli drženi v tmavém přístěnku asi na metrovýh úvazech. Těmto faraonům z verandy sekundoval i zástupce dalšího maltského plemene, dosud mezinárodně neuznaného - maltského foxteriéra. Vypadá jako statnější, vyšší hladkosrstý foxteriér s bílým tělem a trikolorní hlavou. O jeho existenci jsme se dozvěděli hned v úvodu našeho pobytu na Maltě, a přestože jsme k informacím o jeho běžném rozšíření na ostrově byli hodně skeptičtí, je pravda, že jsme na něj skutečně občas narazili, a to i ve městech. Dalším doposud neuznaným národním plemenem je kelb tal kača, což je lovecký pes nejvíce připomínající menšího hladkosrstého ohaře v oranžovobílém zbarvení. I toto plemeno jsme měli tu čest potkat volně na ulici, takže fakticky má asi turista příjízďující na Maltu větší šanci setkat se s těmito neuznanými plemeny než s kelb tal fenkem.

Touto poslední návštěvou se náš pobyt na Maltě završil. Druhý den nás již čekala pouze cesta na letiště. Domů jsme se vraceli plni dojmů a poznatků.

Nejvýraznější byl asi ten, že způsob držení faraonů na Maltě a u nás je diametrálně odlišný. Běžná společenská plemena se těší obvyklé péči, jakou známe i u nás, ale kelb tal fenek má ve své domovině statut striktně pracovního psa, který se svými majiteli nesdílí obydlí. Jak nám vysvětloval náš průvodce Raymond - kdo nemá rozsáhlé pozemky, nemůže mít kelb tal fenka. Další zjištěním je to, že Malťané mají zřejmě oprávněný pocit, že se jejich národní plemeno ubírá ve světě poněkud jiným směrem, než je na Maltě obvyklé, a to i pokud se exteriéru týká. Dokud však budou chovat neregistrované jedince, těžko mohou ve světě původní, originální typ kelb tal fenka prosazovat. Jednak se s těmito psy nemohou zúčastňovat výstav v zahraničí a poukázat tak na kontrast ve vývoji plemene mimo Maltu. A rovněž pro chovatele z ostatních evropských zemí - potenciální zájemce - jsou importhy jedinců bez doloženého původu velkým rizikem a není o ně zájem, nebo jen minimální.

Na druhou straně je jasné, že plemeno zde žije v přirozených podmínkách a dostává se mu možnosti využít způsobem nejvlastnějším, který mu jinde těžko

můžeme dopřát. Vezmeme-li však v úvahu malou rozlohu Malty, předlidčnost měst a jejich rozrůstání, rozšiřující se rušná letoviska a přehluštěnou dopravu, naskytá se otázka, jak dlouho ještě budou na Maltě podmínky pro tyto starosvětské lvy, jak dlouho ještě budou maltští farmáři přesvědčeni, že se jim vyplatí držet ve dvoře smečku kelb tal fenků...

Na Maltě to vidí optimisticky.

Text Jana Kydalová
Foto Jitka Kutiová